

MVCRX08LRAH0
prvotní identifikátor

odbor všeobecné správy

náměstí Hrdinů 1634/3

140 21 Praha 4

Č. j. MV- 2197-5/VS-2025

Praha 24. června 2025

Přílohy: 2

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 5/2025

Ke změně pohlaví s účinností od 1. července 2025

Změna pohlaví je matriční skutečností, o které matriční úřad provede dodatečný záznam do matriční knihy. Podmínky pro změnu pohlaví upravuje především zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), a v některých případech i zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o specifických zdravotních službách“). Evidenci změny pohlaví a související otázky (změnu jména a příjmení) upravuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“). Cílem této informace je popsat postup matričního úřadu při provádění dodatečného záznamu o změně pohlaví v návaznosti na nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2024 sp. zn. Pl. ÚS 52/23 (dále též „nález ÚS“) a dále postup matričního úřadu při změně jména a příjmení v souvislosti se změnou pohlaví.

Ústavní soud svým nálezem Pl. ÚS 52/23 ze dne 24. dubna 2024 zrušil část stávající právní úpravy změny pohlaví, a to konkrétně podmínky spočívající v provedení chirurgických zákroků při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů.

Uplynutím dne 30. června 2025 zrušil Ústavní soud konkrétně tato ustanovení:

- ustanovení § 29 odst. 1, věta první, občanského zákoníku („*Změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů.*“) a

- ustanovení § 21 odst. 1, věta první, zákona o specifických zdravotních službách („Změnou pohlaví transsexuálních pacientů se pro účely tohoto zákona rozumí provedení zdravotních výkonů, jejichž účelem je provedení změny pohlaví chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce.“).

Ustanovení zákona o matrikách týkající se změny pohlaví (§ 17a a § 72a zákona o matrikách) nebyla nálezem Ústavního soudu jakkoli dotčena, a proto zůstávají po 1. červenci 2025 bez jakýchkoli změn. Nálezem Ústavního soudu nebyla nijak dotčena ani povinnost provádění změny rodného čísla z důvodu změny pohlaví. Z toho vyplývá, že matriční úřad bude postupovat v případě dodatečného záznamu o změně pohlaví do matriční knihy narození, jakož i v případě změny jména, příjmení a rodného čísla v souvislosti se změnou pohlaví jako dosud.

Matriční úřad tedy bude při výkonu matriční agendy i nadále vyžadovat po fyzických osobách, které zahájily nebo ukončily léčbu pro změnu pohlaví, potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení či o ukončení léčby pro změnu pohlaví, jejichž vzory jsou obsaženy v příloze č. 5 a 6 matriční vyhlášky. Podmínky pro vydávání shora zmiňovaných potvrzení poskytovateli zdravotních služeb stanoví metodický pokyn pro poskytovatele zdravotních služeb o postupu při vydávání potvrzení pro úřední změnu pohlaví trans osob vydaný Ministerstvem zdravotnictví (viz příloha k této informaci).

Změna příjmení v souvislosti se zahájením léčby pro změnu pohlaví:

Zákon o matrikách upravuje v § 72a změnu příjmení v souvislosti se změnou pohlaví. Fyzická osoba, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat neutrální příjmení, přičemž přílohou tohoto prohlášení je potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení léčby pro změnu pohlaví, jehož vzor je obsažen v příloze č. 5 matriční vyhlášky (viz § 72a odst. 1 a 3 zákona o matrikách). Z § 72a zákona o matrikách nelze dovodit, že by toto prohlášení nebylo možné činit opakovaně. To platí také pro prohlášení o jménu.

Žije-li fyzická osoba, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, v manželství/partnerství, je třeba dále respektovat i pravidla obsažená v § 73 zákona o matrikách, neboť ustanovení § 73 zákona o matrikách lze považovat za ustanovení speciální k obecnému ustanovení uvedenému v § 72a odst. 1 zákona o matrikách.

Užívají-li manželé/partneři určitý tvar příjmení, např. Novák, a manžel/partner, který zahájil léčbu pro změnu pohlaví požaduje užívat jiný tvar tohoto příjmení, např. Nováků, není třeba postupovat podle § 73 zákona o matrikách, tj. vyžadovat souhlas manžela/partnera ke změně příjmení, neboť se v tomto případě nejedná o změnu příjmení, nýbrž o užívání téhož příjmení v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují. Takto zvolené příjmení se nedotkne příjmení druhého z manželů/partnerů.

Činí-li fyzická osoba, která zahájila léčbu pro změnu pohlaví a která žije v manželství/partnerství, prohlášení o užívání neutrálního příjmení, je třeba, aby k prohlášení přiložila i souhlas svého manžela/partnera ke změně na neutrální příjmení (viz § 73 odst. 1 zákona o matrikách).

Mají-li manželé/partneři společné příjmení (např. Novák/Nováková), může manžel/partner, který zahájil léčbu pro změnu pohlaví, učinit prohlášení podle § 72a odst. 1 zákona o matrikách o užívání neutrálního příjmení, které je však zcela odlišné od stávajícího příjmení (např. změna z příjmení Novák na příjmení Petřů). Ke změně společného příjmení dojde pouze se souhlasem manžela/partnera. Je tedy možné, aby matriční úřad přijal zmiňované prohlášení spolu se souhlasem druhého manžela/partnera a provedl změnu příjmení i bez správního řízení, které probíhá v případě změny příjmení za trvání manželství/partnerství podle § 73 zákona o matrikách. Proces změny příjmení v manželství/partnerství, kdy jeden z manželů/partnerů zahájil léčbu pro změnu pohlaví, se v tomto případě urychlí.

Předložení souhlasu manžela/partnera je třeba i v tom případě, když se změna příjmení fyzické osoby, která zahájila léčbu pro změnu pohlaví, na neutrální příjmení, nedotkne příjmení manžela/partnera (tj. manželé/partneři užívají každý jiné příjmení). Tento závěr odpovídá též § 661 a násl. občanského zákoníku, z nichž vyplývá, že jakákoliv změna příjmení jednoho z manželů/partnerů musí být konsenzuální. Prohlášení tedy musí činit oba manželé/partneři, nikoliv pouze ten z manželů/partnerů, jehož se změna příjmení týká.

Jestliže souhlas manžela/partnera nebude k prohlášení fyzické osoby, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, o užívání neutrálního příjmení přiložen, měl by matriční úřad vydat zamítavé správní rozhodnutí pro nedostatek souhlasu druhého manžela/partnera (§ 87 zákona o matrikách).

Shora uvedené bylo konzultováno s Ústavem pro jazyk český.

Změna příjmení v souvislosti s ukončením léčby pro změnu pohlaví:

Fyzická osoba, jejíž léčba pro změnu pohlaví byla ukončena, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat jiné příjmení, přičemž přílohou tohoto prohlášení je potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o ukončení léčby pro změnu pohlaví, jehož vzor je obsažen v příloze č. 6 matriční vyhlášky (§ 72a odst. 2 a 3 zákona o matrikách).

Neučinila-li fyzická osoba prohlášení o užívání neutrálního příjmení při zahájení léčby pro změnu pohlaví, ani prohlášení o užívání jiného příjmení v době, kdy byla léčba pro změnu pohlaví ukončena, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví.

Změna jména v souvislosti se změnou pohlaví:

Fyzická osoba, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat neutrální jméno, popř. jména, přičemž přílohou tohoto prohlášení je potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení léčby pro změnu pohlaví, jehož vzor je obsažen v příloze č. 5 matriční vyhlášky (§ 72a odst. 1 a 2 zákona o matrikách).

Při zápisu jména do matriční knihy je třeba respektovat pravidla uvedená v § 62 odst. 1 zákona o matrikách. Zapsat tedy lze jakékoli existující jméno, a to ve správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jméno zkomolené, fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak; matriční úřad nezapíše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné pravopisné podobě, je státní občan České republiky povinen předložit matričnímu úřadu odborné podklady od veřejné výzkumné instituce, jejímž předmětem činnosti je výzkum v oblasti jazykovědy, nebo znalecký posudek (§ 62 odst. 1 zákona o matrikách).

V dané souvislosti lze odkázat na směrnici Ministerstva vnitra ze dne 29. května 2024, č. j. MV-39911-9/VS-2024, k postupu matričního úřadu při zápisu jmen, která je účinná od 1. června 2024. Na základě této směrnice vede Ministerstvo vnitra seznam ženských, mužských a rodově neutrálních jmen, která lze zapsat do matriční knihy. Seznamy zveřejňuje Ministerstvo vnitra na svých internetových stránkách a jsou pravidelně aktualizovány. Jména, která jsou uvedena v seznamu jmen, zapíše matriční úřad do matriční knihy vždy bez nutnosti provádět jakékoli ověřování.

Fyzická osoba, u níž byla ukončena léčba pro změnu pohlaví, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat jiné jméno, popř. jména, přičemž přílohou tohoto prohlášení je potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o ukončení léčby pro změnu pohlaví, jehož vzor je obsažen v příloze č. 6 matriční vyhlášky (§ 72a odst. 2 a 3 zákona o matrikách). Také při tomto prohlášení se uplatní výše popsaná pravidla pro zápis jména.

Neučinila-li fyzická osoba prohlášení o užívání neutrálního jména při zahájení léčby pro změnu pohlaví, ani prohlášení o užívání jiného jména v době, kdy byla léčba pro změnu pohlaví ukončena, matriční úřad nezapíše do knihy narození její jméno a učiní o tom oznámení soudu (§ 72a odst. 4 zákona o matrikách). Pokud osoba učiní prohlášení o volbě neutrálního jména v souvislosti se zahájením léčby pro změnu pohlaví nebo užívá neutrální jméno z jiného důvodu, může toto jméno užívat i po dokončení změny pohlaví.

Správní poplatky při změně jména a příjmení v souvislosti se změnou pohlaví:

Od poplatku za vydání povolení změny jména a příjmení je osvobozena změna jména a příjmení osoby v případě změny pohlaví (položka 11, bod 3 přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů).

Dodatečný záznam o změně pohlaví do matriční knihy narození:

Podle § 17a zákona o matrikách platí, že matriční úřad provede do knihy narození dodatečný záznam o změně pohlaví, a to na základě potvrzení o ukončení léčby vydaného poskytovatelem zdravotních služeb, který je povinen toto potvrzení matričnímu úřadu oznámit do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví. Dnem změny pohlaví je den uvedený v potvrzení o ukončení léčby (příloha č. 6 matriční vyhlášky). Povinnost provést změnu rodného čísla z důvodu změny pohlaví zůstává zachována. Změna údaje o pohlaví se pak z matriky přenáší do ostatních státních evidencí, včetně zápisu do agendového informačního systému evidence obyvatel, jehož postup zůstává rovněž nezměněn. Změnu pohlaví je možné na návrh osoby, která podstoupila změnu pohlaví, zapsat také do knihy narození k zápisu narození dětí této osoby.

Dojde-li ke změně pohlaví, musí matriční úřad, s ohledem na skutečnost, že změnou pohlaví zaniká na základě § 29 odst. 2 občanského zákoníku manželství, partnerství nebo registrované partnerství, provést dodatečný záznam o zániku zmiňovaných svazků v knize manželství nebo v knize registrovaného partnerství.

Změna pohlaví v cizině:

Zákon o matrikách výslovně neupravuje postup v případě, kdy fyzická osoba, jejíž zápis narození je v matriční knize na území České republiky, podstupuje léčbu pro změnu pohlaví v cizině, a kdy tedy tato osoba nedisponuje potvrzením uvedeným v příloze č. 5 nebo 6 matriční vyhlášky.

Danou problematikou se Ministerstvo vnitra zabývalo již v roce 2017, přičemž (v souladu se stanoviskem Ministerstva zdravotnictví) byl přijat závěr, že poskytovatelům zdravotních služeb České republiky nepřísluší vydávat potvrzení o provedení léčby, kterou provedl jiný poskytovatel, a to bez rozdílu, zda má tento poskytovatel sídlo na území České republiky, nebo zda jde o péči poskytnutou zahraničním poskytovatelem mimo území České republiky. Žádný poskytovatel zdravotních služeb České republiky nemá povinnost učinit vyjádření k provedení léčby pro změnu pohlaví v cizině a toto vyjádření předat osobě, která změnu podstoupila, resp. přepsat zahraniční potvrzení bez dalšího do potvrzení o zahájení nebo ukončení léčby pro změnu pohlaví (vzory potvrzení obsažených v příloze č. 5 a 6 matriční vyhlášky).

Fyzická osoba je v rámci rovného přístupu ke zdravotním službám oprávněna projít léčbou pro změnu pohlaví v cizím státě, přičemž tato léčba pro změnu pohlaví by měla být při splnění zákonných podmínek uznána i v České republice. Obecně podle § 17a zákona o matrikách platí, že předpokladem provedení zápisu změny pohlaví do matriční knihy je potvrzení vydané poskytovatelem zdravotních služeb o ukončení léčby pro změnu pohlaví.

V případě, že fyzická osoba ukončí léčbu pro změnu pohlaví v cizině, měla by jí být zapsána změna pohlaví v České republice, pokud matričnímu úřadu předloží listinu vydanou poskytovatelem zdravotních služeb v cizině, včetně úředního překladu do českého jazyka, která by měla obsahovat skutečnosti nezbytné pro provedení zápisu do matriční knihy. Z cizozemské listiny by mělo být jednoznačně patrné, konkrétně která fyzická osoba léčbou pro změnu pohlaví prošla (zejména jméno, příjmení, datum a místo narození osoby), kdo léčbu pro změnu pohlaví indikoval (název a sídlo poskytovatele zdravotních služeb, podpis oprávněné osoby a razítko), jaké je pohlaví osoby po absolvované léčbě pro změnu pohlaví a kdy došlo k ukončení léčby pro změnu pohlaví (tj. konkrétní den změny pohlaví).

Přílohu k této informaci tvoří i stručná informace Ministerstva zdravotnictví obsahující odpovědi na časté dotazy pacientů/veřejnosti v souvislosti s úřední změnou pohlaví po 1. červenci 2025.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

JUDr. Petr Voříšek, Ph.D.
ředitel

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy